

IZRAEL W EGIPCIE

Tekst przewodni: Rdz 47,27.

Zakres studium: Rdz 46-50; Dz 3,25-26.

Część I: Przegląd

Wprowadzenie: Ostatnia część *Księgi Rodzaju* prowadzi nas do końca okresu patriarchalnego, zakończonego śmiercią Jakuba, a następnie śmiercią Józefa. Ród Jakuba znalazł się poza granicami Ziemi Obiecanej, w Egipcie. Ostatnie słowa księgi to „do trumny w Egipcie”. Wydaje się, że historia zbawienia nie będzie miała szczęśliwego zakończenia. A jednak to właśnie ta część księgi najbardziej jasnie nadzieję. Na horyzoncie wylania się zarys Izraela jako ludu Bożego. Symboliczna liczba 70 określająca ród Jakuba (Rdz 46,27) zwraca uwagę czytelnika na duchowe przeznaczenie tego ludu. Jakub błogosławi swoich synów (Rdz 49,1-28) i przepowiada przyszłość dwunastu plemion Izraela oraz przyjście Mesjasza, który zbawi Izraela i narody (Rdz 49,10-12). Ostatnie słowa księgi mówiące o śmierci, w gruncie rzeczy wskazują przyszłe odkupienie - zapowiadają powrót do Ziemi Obiecanej w sposób nawiązujący do pierwszych słów *Księgi Rodzaju*, ukazujących stworzenie i założenie Edenu. Głęboką teologiczną zasadą jest, że Bóg zmienia zło w dobro (Rdz 50,20). Tę lekcję przekazał Józef swoim braciom, by dodać im pewności (Rdz 50,21) i, co ważniejsze, otworzyć ich oczy na Boże zbawienie świata (Rdz 50,20).

Część II: Komentarz

Błogosławieństwo Jakuba. Abraham zgromadził wokół siebie swoich synów (Rdz 49,1-2) i pobłogosławił ich jednego po drugim, stosownie do kolejności narodzin, od najstarszego Rubena do najmłodszego Beniamina (Rdz 49,3-27). Te błogosławieństwa były właściwie prorocत्वami ukazującymi przyszłość plemion izraelskich (Rdz 49,1). Hebrajskie słowa *be'akharit hajjamim*, „w ostatnie dni” (Rdz 49,1 BG) to techniczne wyrażenie odnoszące się do nadejścia mesjańskiego króla i eschatologicznego zbawienia (Iz 2,2; Dn 10,14). Tekst błogosławieństwa Jakuba, od pierwszego syna, Rubena, po ostatniego, Beniamina, jest więc pełen profetyczno-eschatologicznego napięcia.

Jest to trzeci przypadek w *Księdze Rodzaju*, kiedy błogosławieństwo jest adresowane do grupy osób. Pierwsze zbiorowe błogosławieństwo zostało udzielone Adamowi i Ewie (Rdz 1,28). Drugie to błogosławieństwo Noego dla jego trzech synów (Rdz 9,24-27). Błogosławieństwo Jakuba wiąże się bardziej z błogosławieństwem Noego, jako że jest błogosławieństwem ojcowskim zawierającym także negatywne aspekty. Oba błogosławieństwa są też dość precyzyjnymi prorocत्वami odkrywającymi przyszłość synów i ich potomków. Oba błogosławieństwa przypadają na początku nowej ery i oba wyznaczają pierwszy etap nowego rodu. Tak więc błogosławieństwo Izraela ma ogólnosięwiatowy zasięg. Błogosławieństwo kończy się nawiązaniem do „dwunastu plemion Izraela” (Rdz 49,28). Jest to pierwsza biblijna wzmianka o „dwunastu plemionach”. Najwyraźniej błogosławieństwo to zapowiada przeznaczenie całego Izraela, z jego upadkami i wzlotami (por. Rdz 49,1).

Przyjście Mesjasza. Słowa użyte w tekście błogosławieństwa - „berło”, „prawodawca” - wskazują, że to raczej król a nie plemię jest obiektem prorocтва. Werset ten, Rdz 49,10, znajduje także odzwierciedlenie w prorocत्वie Bielama (Lb 24,17). Gwiazda z Jakuba w prorocत्वie Bileama odpowiada lwu z Judy w prorocत्वie Jakuba. Ponadto fragment ten wskazuje doczesny element tego przywództwa (Rdz 49,10). Przyjście Mesjasza jest osadzone w historii Izraela. Jednak przysłowiowy spójnik *'ad ki*, „aż” w wyrażeniu „aż przyjdzie władca” znaczy coś więcej niż czas przybycia. Hebrajskie *'ad ki* niekoniecznie odnosi się do końca, ale raczej do spełnienia czy kulminacji, wyrażając superlatywę (Rdz 26,13; 41,19). To znaczy, że królowanie Judy osiągnie kulminację wraz z przyjściem „Władcy”. Uniwersalny wymiar tej Osoby jasno wynika z kolejnych słów: „Jemu będą posłuszne narody” (Rdz 49,10). Zwróć uwagę, że słowo „narody” (hebr. *'amim*) występuje w liczbie mnogiej. Uniwersalna funkcja Władcy, któremu będą posłuszne „narody”, sugeruje postać mesjańską o nadprzyrodzonym pochodzeniu. Słowo *Szylo* jest imieniem, co wskazuje jego paralelność do imienia Judy. To hebrajskie słowo jest kojarzone hebrajskimi słowami *shaluah* lub *shalom*, „pokój”, jako synonimami (Ps 122,7). Taka interpretacja znajduje potwierdzenie w najstarszych źródłach judaistycznych i chrześcijańskich, a jednocześnie pasuje do kontekstu fragmentu (Rdz 49,11), który łączy przyjście tego władcy z panowaniem pokoju (por. Iz 9,5-6; Mi 5,5; Ef 2,14). Ostatnie dwa wersety błogosławieństwa Jakuba dla Judy (Rdz 49,11-12) opisują charakter i misję Mesjasza. Hebrajskie słowo tłumaczone jako „osioł” odnosi się zazwyczaj do osła używanego do jazdy (Sdz 10,4). Osioł kojarzy się z pokojem i pokorą (w przeciwieństwie do konia, którzy sugeruje wojnę i pychę [Prz 21,31]). To samo skojarzenie królowania i unieżenia jest użyte przez Zachariasza w opisie „uniżonego” Króla z rodu Dawida

jadącego na osiołku (Za 9,9) i będzie panował nad całym światem, „od morza do morza (...) aż po krańce ziemi” (Za 9,10). Ten obraz przypomina nam Salomona, który jechał na mule swojego ojca, by zaznaczyć, że został namaszczonej jako prawdziwy dziedzic tronu Dawida (1 Krl 1,38-48). Podobnie Jezus jadący na osiołku wskazuje na tę tradycję (Mk 11,2-11).

Pozostałe obrazy „wina” i „mleka” i ich kolory - czerwony/oczu i biały/zęby - przywołują obfite życie, pokój i bezpieczeństwo, które będą panować w Ziemi Obiecanej (Lb 13,23.27). Odwołanie do oczu i zębów w tym kontekście nawiązującym do pełni radości sugeruje intensywność życia i pełnię pokoju cechujące mesjańskie królestwo.

Od zła do dobra. Kiedy bracia Józefa przyszedli do niego, by prosić o przebaczenie (Rdz 50,17), Józef zapewnił ich, że nie uczyni im nic złego. Jego słowa: „Nie bójcie się!” (Rdz 50,19), są echem słów Boga zapewniającego Abrahama o świetlanej przyszłości jego potomków (Rdz 15,1). Aby uwierzyli jego zapewnieniu, Józef przypomniał im, że on też jest tylko człowiekiem: „Czyż ja jestem na miejscu Boga?” (Rdz 50,19). Jakub zwrócił się takimi samymi słowami do Racheli, kiedy skarżyła się, że nie ma dzieci (Rdz 30,2). Jednak w przypadku Józefa słowa te miały inne znaczenie. Podczas gdy dla Jakuba słowa te były wyrazem jego gniewu, dla Józefa te same słowa wyrażały miłość do braci i miały usmierzyc ich obawy.

Kiedy Józef niespodziewanie nawiązał do Boga, wskazał, że Boże przebaczenie znajduje odzwierciedlenie w ludzkim przebaczeniu. Józef nawet do zdradzieckiej postawy braci odniósł się jako do mechanizmu tego przebaczenia - oni „knuli zło”, ale „Bóg obrócił to w dobro” (Rdz 50,20). To, co zrobili jego bracia, i co słusznie uznali jako „złe”, okazało się służyć „zachowaniu przy życiu liczne go ludu” (Rdz 50,20). Józef nie zadowolili się przebaczeniem. Postawił sobie za cel wymazanie poczucia winy jego braci, skoro ich zły czyn wyszedł na dobre. Mogli teraz stanąć przed nim z podniesionym czołem i śmiało patrzeć w przyszłość. Józef zapewnił ich tymi słowami, które uwzględniały także przyszłość: „Nie bójcie się więc” (Rdz 50,21; por. Rdz 50,19) i dodał obietnicę, iż zatroszczy się także o ich dzieci.

Zbawienie dla świata. Podczas gdy tekst wspomina pogrzeb Jakuba, ale nie mówi nic o trumnie (Rdz 49,29), ciało Józefa zostało złożone w trumnie, ale nie zostało pochowane (Rdz 50,26). Józef został zabalsamowany, ale nie pochowano go, gdyż jego wolą było, by kiedyś zabrano jego zwłoki do Ziemi Obiecanej. Tak więc zgodnie z jego życzeniem jego trumna nie została złożona w grobie. Izraelici wracający do Kanaanu mieli ją zabrać ze sobą. Tak więc „zabalsamowano go i włożono do trumny w Egipcie” (Rdz 50,26). W oryginale użyty został rodzajnik określony *ba'aron*, co znaczy dosłownie „do tej trumny”, co podkreśla, że trumna ta nie została pochowana.

Tak więc *Księga Rodzaju* kończy się w taki sam sposób jak cały *Pięcioksiąg* - śmiercią, ale nie grobem (Pwt 34,6), a także perspektywą Ziemi Obiecanej (por. Pwt 34,1-4). *Księga Rodzaju*, jak cały *Pięcioksiąg*, zaczyna się stworzeniem i ogrodem Eden (Rdz 1-2), a kończy się perspektywą Ziemi Obiecanej i nadzieją zmartwychwstania (Pwt 34,6; por. Jud 1,9). Ta literacka zbieżność nie jest przypadkowa. Podobne skojarzenie znajdujemy w innych miejscach (Hbr 11,1) oraz na początku i na końcu kilku ksiąg biblijnych (zob. np. Iz 1,2; 66,22-23; Koh 1,1-11; 12,14; Dn 1,12; 12,13; J 1,1-10; 21,22-23), a także w całej *Biblii* (Rdz 1-2; Ap 22,20).

Część III: Zastosowanie

Błogosławieństwo Jakuba. Pewien wykładowca *Nowego Testamentu* powiedział do studentów: „Jeśli chcecie być dobrymi chrześcijanami, musicie zabić w sobie Izraelitów”. Wtedy jeden ze studentów zapytał: „Jezusa też?”. Jak błogosławieństwo Jakuba dla jego synów odnosi się do ciebie osobiście? Czy możliwe jest przyjęcie błogosławieństwa Jakuba i jednocześnie odrzucenie jego izraelskości? Co sprawia, że te błogosławieństwa należą także do ciebie?

Przyjście Mesjasza. Jak to proroctwo odnosi się do Jezusa Chrystusa? Omówcie wymowne wyobrażenia użyte w tym fragmencie w celu wskazania na Mesjasza. Jak obraz Chrystusa jako „prawodawcy” przekłada się na twoje życie? Jak obraz oczu i zębów oznaczających radość życia i pokój wpływa na twoje zrozumienie chrześcijańskiego życia?

Od zła do dobra. Czy pamiętasz doświadczenie z twojego życia, kiedy złe działanie skierowane przeciwko tobie, mające ci zaszkodzić, okazało się dobrodziejstwem dla ciebie? Jak twoje doświadczenie cierpienia i niesprawiedliwości wpłynęło na kształtowanie twojego charakteru?

Zbawienie dla świata. Jak nasza nazwa - Kościół Adwentystów Dnia Siódmego - świadczy o naszej wierze w stworzenie? Jak sugeruje ta nazwa, jakie jest skojarzenie naszej wiary w stworzenie z nadzieją związaną z powtórny przyjściem Chrystusa?